

РЕАБІЛІТАЦІЯ: ПРАВА ТА ГАРАНТІЇ, ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ

2025

РЕАБІЛІТАЦІЯ: ПРАВА ТА ГАРАНТІЇ, ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ

лютий, 2025 р.

Упорядники:

**Світлана Петруша,
Лариса Байда,
Вікторія Назаренко,
Ольга Журбенко,
Павло Ждан.**

Верстка та дизайн:

Павло Резніков.

Ця публікація була розроблена в рамках реалізації проекту «Мультисекторальна гуманітарна допомога для ВПО, осіб, які повертаються, ветеранів та приймаючих громад в Україні», який реалізує Національна Асамблея людей з інвалідністю України за фінансової підтримки Федерального міністерства закордонних справ Німеччини (GFFO), Християнської місії незрячих (CBM) та Європейського форуму інвалідності (EDF). Під час підготовки публікації використано матеріали, що оприлюднювалися на сайтах ВООЗ, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства соціальної політики України, Національної служби здоров'я України та Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
ЩО ТАКЕ РЕАБІЛІТАЦІЯ?	4
ЩО ТАКЕ КОМПЛЕКСНА РЕАБІЛІТАЦІЯ?	4
ЯКОЮ Є ОСНОВНА МЕТА РЕАБІЛІТАЦІЇ?	4
ЗАКОНОДАВСТВО СТОСОВНО РЕАБІЛІТАЦІЇ	5
ВИДИ РЕАБІЛІТАЦІЇ.....	6
ОТРИМУВАЧІ РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ.....	7
РЕАБІЛІТАЦІЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....	8
РЕАБІЛІТАЦІЯ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ	15
РЕАБІЛІТАЦІЯ ДЛЯ ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ	17
ДОПОМІЖНІ ЗАСОБИ РЕАБІЛІТАЦІЇ.....	19
ПРОТЕЗУВАННЯ В РЕАБІЛІТАЦІЙНОМУ ЗАКЛАДІ	19
МЕДИЧНІ ВИРОБИ ТА ІНШІ ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ РЕАБІЛІТАЦІЇ.....	20
ЯК ЗНАЙТИ ЗАКЛАДИ ТА ЛІКАРІВ, ЩО НАДАЮТЬ БЕЗОПЛАТНУ РЕАБІЛІТАЦІЮ?	22

ВСТУП

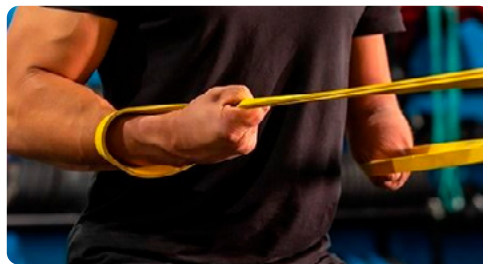
Поширення хронічних захворювань, старіння населення та війни впливають на те, що реабілітація стала пріоритетом у сфері охорони здоров'я XXI століття.

У 2017 році держави – члени ВООЗ, партнери з розвитку та представники громадянського суспільства започаткували ініціативу «Реабілітація-2030», яка спрямована на підтримку загалом охорони здоров'я і зміцнення системи реабілітації. Ця ініціатива наголошує на тому, що:

- ✓ Реабілітаційні послуги мають бути доступні усьому населенню на всіх етапах життя.
- ✓ Зусилля мають бути спрямовані на підтримку системи охорони здоров'я та інтеграції реабілітації на всіх рівнях.
- ✓ Реабілітація є важливою послугою у сфері охорони здоров'я та вирішальною для загального охоплення населення медичним обслуговуванням.

На сьогодні ВООЗ підтримала понад 70 країн, серед них й Україна, в їх прагненні зміцнювати систему охорони здоров'я та надавати відповідні реабілітаційні послуги.

Реабілітаційних послуг потребують люди різного віку, з різними захворюваннями, тимчасовими чи хронічними порушеннями здоров'я. В Україні потреба в таких послугах відчувається на всіх рівнях системи охорони здоров'я.

Реабілітаційні послуги мають бути доступні всім, хто цього потребує, в тому числі особам з інвалідністю.

Реабілітація визначається як «комплекс заходів, спрямованих на відновлення функціональних можливостей людини та зниження рівня інвалідності в осіб із порушеннями здоров'я з урахуванням умов їх проживання».¹ Реабілітація повинна допомогти людям отримати максимально можливу самостійність у повсякденному житті, а також здобувати освіту, працювати, займатися дозвіллям і виконувати таку важливу функцію, як турбота про сім'ю.

Реабілітаційні послуги можна розглядати, як певну інвестицію в людський капітал, що впливатиме на економічний та соціальний статус людини і суспільства.

У даній публікації представлено огляд системи реабілітаційних послуг в Україні, викладений на підставі чинного законодавства.

¹ <https://www.who.int/ru/news-room/fact-sheets/detail/rehabilitation>

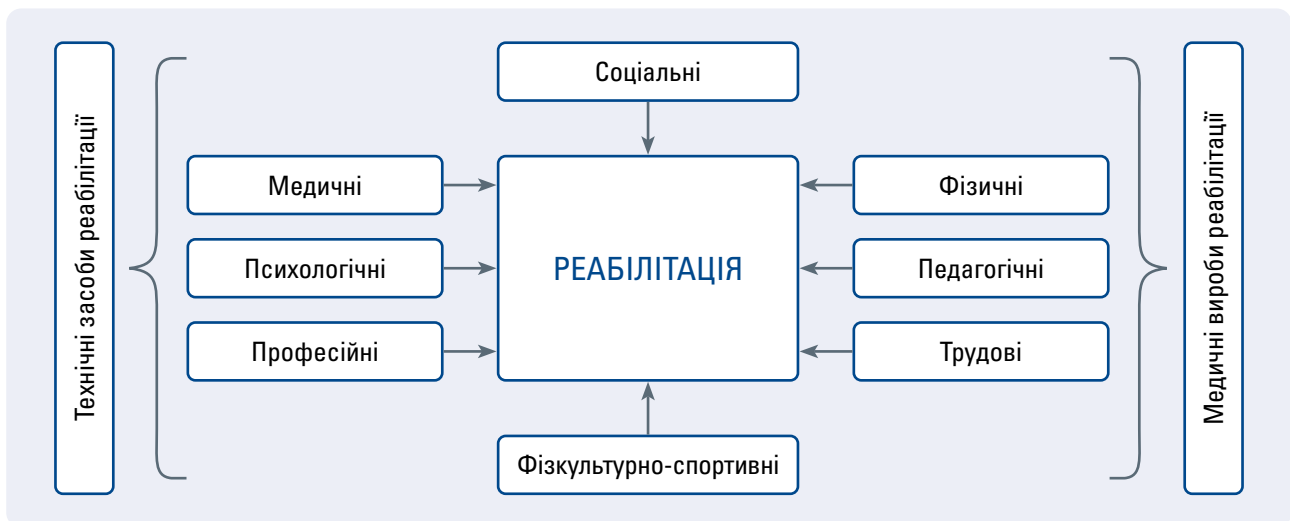
ЩО ТАКЕ РЕАБІЛІТАЦІЯ?

Реабілітація – це комплекс заходів, спрямованих на відновлення здоров'я, функціонального стану і працездатності організму, порушених хворобами, травмами, фізичними, хімічними та соціальними чинниками.

ЩО ТАКЕ КОМПЛЕКСНА РЕАБІЛІТАЦІЯ?²

Система охорони здоров'я та соціального захисту населення

ЯКОЮ Є ОСНОВНА МЕТА РЕАБІЛІТАЦІЇ?

Мета і завдання реабілітації є досить простими – відновити працездатність організму та пристосувати його до повноцінного виконання всіх необхідних функцій.

² Схема складена НАІУ.

ЗАКОНОДАВСТВО СТОСОВНО РЕАБІЛІТАЦІЇ

МІНІСТЕРСТВО
ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я
УКРАЇНИ

Відповідно до законів України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»,³ «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я»⁴ гарантовано надання реабілітаційної допомоги у сфері охорони здоров'я, що передбачає здійснення комплексу заходів (фізична та реабілітаційна медицина, фізична терапія, ерготерапія, терапія мови та мовлення, забезпечення протезуванням / ортезуванням, допоміжними засобами реабілітації, медичними виробами), спрямованих на оптимізацію функціонування осіб, які зазнають або можуть зазнати обмеження повсякденного функціонування в їхньому середовищі.

Реабілітація передбачає комплекс заходів, яких потребує особа, яка зазнає або може зазнавати обмеження повсякденного функціонування внаслідок стану здоров'я у взаємодії з її середовищем.

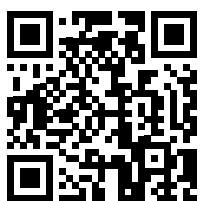
Індивідуальний реабілітаційний план розробляється, узгоджується після проведення реабілітаційного обстеження особи кожним членом такої команди з урахуванням наявних порушень, обмежень повсякденного функціонування та потреб особи і затверджується на загальних зборах зазначеної команди лікарем фізичної та реабілітаційної медицини.

Відповідно до Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні»⁵ для осіб з інвалідністю передбачено здійснення медичних, психологічних, педагогічних, фізичних, професійних, трудових, фізкультурно-спортивних, соціально-побутових заходів, спрямованих на надання таким особам допомоги у відновленні та компенсації порушених або втрачених функцій організму для досягнення і підтримання соціальної та матеріальної незалежності, трудової адаптації й інтеграції в суспільство, а також забезпечення осіб з інвалідністю допоміжними засобами реабілітації і медичними виробами.

Індивідуальна програма реабілітації особи з інвалідністю розробляється та затверджується медико-соціальною експертною комісією, якою передбачається комплекс оптимальних видів, форм, обсягів, строків реабілітаційних заходів із визначенням порядку, місця їх проведення, спрямованих на відновлення та компенсацію порушених або втрачених функцій організму і здібностей особи з інвалідністю та дитини з інвалідністю.

МІНІСТЕРСТВО
СОЦІАЛЬНОЇ
ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ

³ Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».

⁴ Закон України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я».

⁵ Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні».

ВИДИ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Які послуги можна отримати?

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ ПЛАН	ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОГРАМА РЕАБІЛІТАЦІЇ
<p>Державний типовий план реабілітації осіб з обмеженнями повсякденного функціонування (постанова КМУ від 16.12.2022 № 1462)⁶</p> 	<p>Державна типова програма реабілітації осіб з інвалідністю (постанова КМУ від 08.12.2006 № 1686)⁷</p>
Фізична та реабілітаційна медицина	Кінезотерапія
Фізична терапія	Лікувальний масаж
Ерготерапія	Лікувальна фізкультура
Терапія мови та мовлення	Відновна терапія
Забезпечення протезуванням, ортезуванням	Реконструктивна хірургія
	Профілактичні заходи
	Консультування
	Медичне спостереження
	Медичний патронаж
Забезпечення допоміжними засобами реабілітації, медичними виробами	Забезпечення допоміжними засобами реабілітації, медичними виробами
	Психологічна реабілітація (психокорекція якостей і функцій особи з інвалідністю, її мотивації до життєдіяльності та праці, профілактика негативних психічних станів, навчання прийомів і методів психологічної саморегуляції)
	Професійна реабілітація (сприяння у професійному навчанні та професійній адаптації)
	Трудова реабілітація (раціональне працевлаштування і психологічна підтримка в процесі професійної адаптації до виробничих умов)
	Соціальна реабілітація (соціально-побутова адаптація і соціально-середовищна орієнтація, забезпечення допоміжними засобами реабілітації, медичними виробами)
	Психолого-педагогічна реабілітація (психологічна й педагогічна корекція розвитку)
	Фізкультурно-спортивні (фізкультурно-спортивна підготовка й адаптація, організація та проведення фізкультурно-оздоровчих і спортивних занять)

⁶ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1462-2022-%D0%BF#Text>

⁷ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1686-2006-%D0%BF#Text>

ОТРИМУВАЧІ РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ

Хто має право на реабілітацію?

МІНІСТЕРСТВО
ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я
УКРАЇНИ

- ✓ Особи з обмеженнями повсякденного функціонування.
- ✓ Особи, у яких стан здоров'я може призвести до обмеження повсякденного функціонування або стійкого обмеження життєдіяльності.

МІНІСТЕРСТВО
СОЦІАЛЬНОЇ
ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ

- ✓ Особа з інвалідністю – повнолітня особа (віком від 18 років), якій у порядку, визначеному законодавством, встановлено інвалідність.
- ✓ Особам, визначеним в абзацах шостому і сьомому статті 4 Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні».
- ✓ Дитина з інвалідністю – особа до досягнення нею повноліття (віком до 18 років), якій у порядку, визначеному законодавством, встановлено інвалідність.
- ✓ Дітям віком до трьох років (включно), які належать до групи ризику щодо отримання інвалідності (з метою запобігання виникненню інвалідності).

РЕАБІЛІТАЦІЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Як отримати послуги з реабілітації?

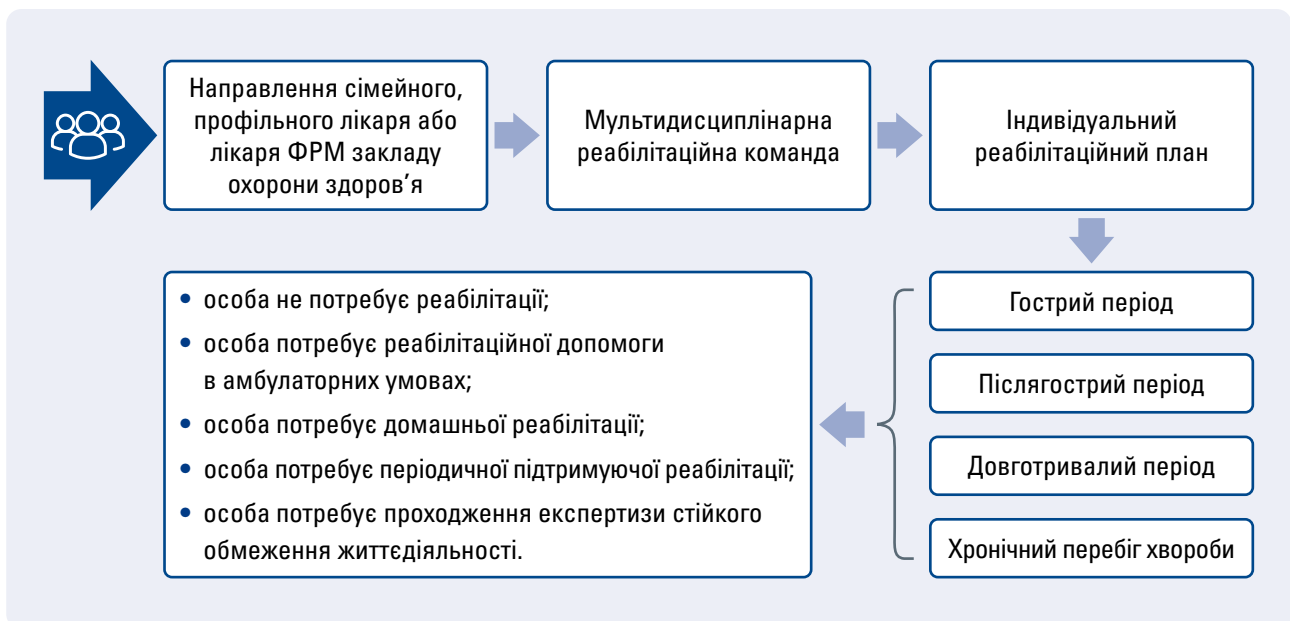

МІНІСТЕРСТВО
ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я
УКРАЇНИ

Порядок організації надання реабілітаційної допомоги у сфері охорони здоров'я, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.2021 № 1268 «Питання організації реабілітації у сфері охорони здоров'я»,⁸ встановлює вимоги до організації надання реабілітаційної допомоги у сфері охорони здоров'я особам з обмеженнями повсякденного функціонування, особам з інвалідністю, дітям з інвалідністю.

Схема реабілітації у сфері охорони здоров'я⁹

⁸ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1268-2021-%D0%BF#Text>

⁹ Схема складена НАІУ.

Дія цього Порядку поширюється на надавачів реабілітаційної допомоги незалежно від форми власності та організаційно-правової форми упродовж гострого, післягострого та довготривалого реабілітаційних періодів, зокрема суб'єктів господарювання, які одержали ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, що передбачає право здійснення реабілітації у сфері охорони здоров'я.

Схема отримання послуги з реабілітації у сфері охорони здоров'я¹⁰

¹⁰ <https://moz.gov.ua/uk/reabilitacija>

Медичні пакети з реабілітаційними послугами та складовою реабілітації, що фінансуються у 2025 році за рахунок Національної служби здоров'я України

МЕДИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ НЕМОВЛЯТ, ЯКІ НАРОДИЛИСЯ ПЕРЕДЧАСНО ТА/АБО ХВОРИМИ, ПРОТЯГОМ ПЕРШИХ ТРЬОХ РОКІВ ЖИТТЯ

(гарантована вартість фінансування за рахунок НСЗУ залежить від надання послуг: фактична кількість і вартість, які надавали до 30 вересня 2023 року; які не надавали; 5 послуг за фактичними витратами)

Обсяг медичних послуг, який надавач зобов'язується надавати за договором відповідно до медичних потреб дитини (специфікація):

1. Первинний огляд та консультація спеціалістами мультидисциплінарної реабілітаційної команди.
2. Проведення функціонального обстеження (оцінювання) дитини з використанням міжнародних стандартизованих інструментів (шкали/тести/опитувальники).
3. Проведення спеціального скринінгу на виявлення ознак первазивних розладів розвитку (розладів аутистичного спектра).
4. Постановка реабілітаційного діагнозу.
5. Формування індивідуального реабілітаційного плану (з визначенням SMART цілей) та здійснення контролю за його виконанням з оцінюванням прогресу в досягненні поставлених цілей.
6. Проведення лабораторних обстежень, зокрема:
 - a. розгорнутий клінічний аналіз крові;
 - b. біохімічний аналіз крові (загальний білок, білірубін і його фракції (загальний, прями, непрямий), креатинін, сечовина);
 - c. глюкоза в цільній крові або сироватці крові;
 - d. С-реактивний білок;
 - e. загальний аналіз сечі;
 - f. інші лабораторні дослідження відповідно до галузевих стандартів у сфері охорони здоров'я.
7. Проведення інструментальних обстежень відповідно до галузевих стандартів у сфері охорони здоров'я.
8. Надання послуг з реабілітації у сфері охорони здоров'я членами мультидисциплінарної реабілітаційної команди.
9. Надання у закладі охорони здоров'я послуг з реабілітації у сфері охорони здоров'я циклами незалежно від місця реєстрації або проживання дитини, в тому числі, за необхідності, з використанням засобів телекомунікації.
10. Здійснення моніторингу за виконанням з оцінюванням прогресу в досягненні поставлених цілей.
11. Оцінювання болю за шкалами оцінки болю своєчасне знеболення (ненаркотичними знеболювальними засобами) пацієнтів за наявності показань на всіх етапах надання їм реабілітаційної допомоги
12. Консультування дитини лікарями інших спеціальностей відповідно до нозології та її стану.

13. Організація навчання родини/доглядачів особливостям догляду за дитиною та її розвитком, запобіганню можливих ускладнень та дотриманню рекомендацій на всіх етапах надання допомоги.
14. Психологічний супровід батьків дитини.
15. Направлення пацієнта/пацієнтки в інші ЗОЗ/підрозділи для надання їм спеціалізованої медичної допомоги.
16. Підбір та налаштування допоміжних засобів реабілітації, навчання батьків їх використанню в природному середовищі для дитини та родини.
17. Оцінка стану дитини та можливості переходу на наступний етап надання реабілітаційної допомоги згідно реабілітаційного маршруту з подальшою корекцією індивідуального реабілітаційного плану, враховуючи фактичні зміни функціонального стану дитини.
18. Харчування дитини в умовах стаціонару.
19. Дотримання принципів безбар'єрності та інклюзії при наданні медичної та/або реабілітаційної допомоги, у тому числі з використанням методів і засобів телемедицини відповідно до нормативно-правових актів.

РЕАБІЛІТАЦІЯ У СТАЦІОНАРНИХ УМОВАХ

(гарантована вартість фінансування за рахунок НСЗУ залежить від складності випадку)

Обсяг медичних послуг, який надавач зобов'язується надавати за договором відповідно до медичних потреб пацієнта/пацієнтки (специфікація)

1. Проведення первинного, етапних, заключного реабілітаційного обстеження лікарем фізичної та реабілітаційної медицини, іншими спеціалістами (у разі потреби) та фахівцями з реабілітації – членами мультидисциплінарної реабілітаційної команди.
2. Встановлення реабілітаційного діагнозу, складання індивідуального реабілітаційного плану та програм терапій фахівцями з реабілітації – членами мультидисциплінарної реабілітаційної команди.
3. Здійснення моніторингу клінічного стану пацієнта/пацієнтки, поточного контролю за виконанням індивідуального реабілітаційного плану та його коригування відповідно до отриманих змін за результатами реабілітаційного обстеження.

4. Визначення реабілітаційного прогнозу мультидисциплінарною реабілітаційною командою за результатами реабілітаційного обстеження для складання індивідуального реабілітаційного плану пацієнта/пацієнтки та планування подальшого реабілітаційного маршруту пацієнта / пацієнтки.
5. Проведення лабораторних обстежень, зокрема:
 - a. розгорнутий клінічний аналіз крові;
 - b. глюкоза в цільній крові або сироватці крові;
 - c. інші лабораторні дослідження відповідно до галузевих стандартів.
6. Проведення необхідних інструментальних обстежень.
7. Консультування пацієнта/пацієнтки лікарями інших спеціальностей.
8. Надання реабілітаційної допомоги пацієнту/пацієнтці, який/яка потребує реабілітації в стаціонарних умовах, упродовж післягострого та довготривалого реабілітаційних періодів відповідно до складеного індивідуального реабілітаційного плану.
9. Забезпечення цілодобового медсестринського догляду.
10. Своєчасне знеболення на всіх етапах реабілітації: цілодобовий доступ до знеболювальних засобів.
11. Переведення за потреби пацієнта/пацієнтки в інші заклади (підрозділи) для надання їм спеціалізованої медичної допомоги.
12. Організація навчання пацієнта/пацієнтки/родини/доглядачів особливостям догляду, запобігання можливих ускладнень та дотриманню рекомендацій на всіх етапах реабілітаційної допомоги.
13. Оформлення довідок, формування медичних висновків про тимчасову непрацездатність, про необхідність забезпечення допоміжними засобами реабілітації та направлень на медико-соціальну експертну комісію та/або лікарсько-консультативну комісію.
14. Забезпечення харчуванням та (у разі потреби) харчовими продуктами для спеціальних медичних цілей.
15. Забезпечення надання реабілітаційної допомоги телемедичними засобами відповідно до вимог чинного законодавства.
16. Дотримання принципів безбар'єрності та інклюзії при наданні медичної та/або реабілітаційної допомоги, у тому числі з використанням методів і засобів телемедицини відповідно до нормативно-правових актів.

Додаткові вимоги до обсягу реабілітаційної допомоги пацієнту/пацієнтці в післягострому періоді, який надавач зобов'язується надавати за договором відповідно до медичних потреб пацієнта/пацієнтки (специфікація):

1. Надання реабілітаційної допомоги високого обсягу (три та більше годин) пацієнту/пацієнтці, який/яка потребує реабілітації, упродовж післягострого періоду відповідно до складеного індивідуального реабілітаційного плану.
2. Проведення лабораторних обстежень, зокрема:
 - a. біохімічний аналіз крові (загальний білок, креатинін, сечовина, С-реактивний білок та ін.);
 - b. інші лабораторні дослідження відповідно до галузевих стандартів.
3. Проведення інструментальних обстежень у закладі, зокрема:
 - a. ультразвукові дослідження, зокрема, із проведенням доплерографії;
 - b. електрофізіологічні дослідження (електронейроміографія);
 - c. інші інструментальні дослідження відповідно до галузевих стандартів.

РЕАБІЛІТАЦІЯ В АМБУЛАТОРНИХ УМОВАХ

(гарантована вартість фінансування за рахунок НСЗУ залежить від дати останнього звернення)

Обсяг медичних послуг, який надавач зобов'язується надавати за договором відповідно до медичних потреб пацієнта/пацієнтки (специфікація)

1. Проведення первинного, етапних, заключного реабілітаційного обстеження лікарем фізичної та реабілітаційної медицини та фахівцями з реабілітації – членами мультидисциплінарної реабілітаційної команди.
2. Встановлення реабілітаційного діагнозу, складання індивідуального реабілітаційного плану та програм терапій фахівцями з реабілітації – членами мультидисциплінарної реабілітаційної команди.
3. Здійснення моніторингу клінічного стану пацієнта/пацієнтки, поточного контролю за виконанням індивідуального реабілітаційного плану та його коригування відповідно до отриманих змін за результатами реабілітаційного обстеження.
4. Визначення реабілітаційного прогнозу мультидисциплінарною реабілітаційною командою за результатами реабілітаційного обстеження для складання індивідуального реабілітаційного плану пацієнта / пацієнтки та планування подальшого реабілітаційного маршруту пацієнта/пацієнтки.
5. Консультування пацієнта/пацієнтки лікарями інших спеціальностей.
6. Надання реабілітаційної допомоги середнього обсягу (від однієї до двох годин реабілітації на добу) та/або низького обсягу (одна або менше годин реабілітації на добу) пацієнту / пацієнтці, який/яка потребує реабілітації упродовж післягострого та довготривалого реабілітаційних періодів відповідно до складеного індивідуального реабілітаційного плану.
7. Проведення профілактики захворювань.

8. Надання невідкладної медичної допомоги, а також виклик бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги за потреби та надання невідкладної медичної допомоги пацієнту / пацієнтці до її прибуття.
9. Направлення пацієнта/пацієнтки в інші ЗОЗ/підрозділи для надання їм спеціалізованої медичної допомоги.
10. Направлення пацієнта/пацієнтки, за наявності показань, для проведення лабораторних та/або інструментальних обстежень відповідно до галузевих стандартів у сфері охорони здоров'я.
11. Оформлення довідок, формування медичних висновків про тимчасову непрацездатність, про необхідність забезпечення допоміжними засобами реабілітації та направлень на медико-соціальну експертну комісію та/або лікарсько-консультативну комісію.
12. Підбір, налаштування та навчання користувачу допоміжними засобами реабілітації під час надання реабілітаційної допомоги.
13. Організація навчання пацієнта/пацієнтки/родини/доглядачів особливостям догляду, запобіганню можливих ускладнень та дотриманню рекомендацій на всіх етапах надання допомоги.
14. За необхідності забезпечення надання реабілітаційної допомоги телемедичними засобами відповідно до вимог чинного законодавства.
15. Дотримання принципів безбар'єрності та інклюзії при наданні медичної та/або реабілітаційної допомоги, у тому числі з використанням методів і засобів телемедицини відповідно до нормативно-правових актів.

РЕАБІЛІТАЦІЙНА СКЛАДОВА В МЕДИЧНИХ ПАКЕТАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ СЛУЖБИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Реабілітаційні послуги також передбачені в медичних пакетах НСЗУ для пацієнтів, які перенесли:

- ✓ Інсульт
- ✓ Інфаркт міокарда
- ✓ Хірургічні втручання
- ✓ Пологи
- ✓ Онкологічні захворювання
- ✓ Гематологічні захворювання
- ✓ Туберкульоз
- ✓ Психічні розлади
- ✓ Паліативні стани
- ✓ Надзвичайні ситуації

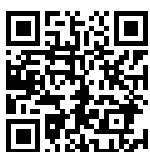

РЕАБІЛІТАЦІЯ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Як отримати послуги з реабілітації?

МІНІСТЕРСТВО
СОЦІАЛЬНОЇ
ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ

Порядок здійснення реабілітаційних заходів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 19.01.2022 № 31,¹¹ визначає механізм здійснення реабілітаційних заходів із надання комплексних реабілітаційних (абілітаційних) послуг особам з інвалідністю, дітям з інвалідністю, дітям віком до трьох років (включно), які належать до групи ризику щодо отримання інвалідності (з метою запобігання виникненню інвалідності), а також особам, визначеним в абзацах шостому і сьомому статті 4 Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» у державних реабілітаційних закладах, що належать до сфери управління Мінсоцполітики, комунальних реабілітаційних закладах, фінансування яких здійснюється за рахунок видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення відповідно до статей 87, 89 і 90 Бюджетного кодексу України, та реабілітаційних закладах приватної форми власності, надання послуг у яких забезпечується, зокрема, за рахунок коштів державного бюджету.

Отримувачі мають право вільного вибору закладу для проходження реабілітації із числа державних закладів, комунальних закладів, реабілітаційних закладів приватної форми власності.

Схема реабілітації у сфері соціального захисту¹²

¹¹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/31-2022-%D0%BF#Text>

¹² Схема складено НАІУ.

Які документи потрібні для отримання послуги з реабілітації?

Для отримання послуг отримувач або його законний представник подає заяву про отримання комплексних реабілітаційних (абілітаційних) послуг за формою, затвердженою Мінсоцполітики (наказ Мінсоцполітики від 24.06.2022 № 186, зареєстрований у Мінюсті 12.07.2022 за № 762/38098),¹³ у якій можуть зазначатися відомості щодо:

- ✓ рекомендації визначенні в індивідуальній програмі реабілітації;
- ✓ висновку лікарсько-консультативної комісії державного або комунального закладу охорони здоров'я з рекомендаціями стосовно надання послуг (для дітей віком до трьох років включно), які належать до групи ризику щодо отримання інвалідності);
- ✓ паспорта громадянина України, для іноземців та осіб без громадянства – довідки про звернення за захистом в Україні / посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту / посвідчення біженця / паспортного документа іноземця та посвідки на тимчасове проживання або посвідки на постійне проживання, свідоцтва про народження (для дітей віком до 14 років);
- ✓ документа із зазначенням даних щодо реєстраційного номера облікової картки платника податків або паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків, офіційно повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку в паспорті) отримувача;
- ✓ документа про освіту (для отримувачів, які потребують професійної реабілітації);
- ✓ висновку лікарсько-консультативної комісії державного або комунального закладу охорони здоров'я чи рішення військово-лікарської комісії (для осіб, визначених в абзацах шостому і сьомому статті 4 Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні»).

¹³ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0762-22#Text>

РЕАБІЛІТАЦІЯ ДЛЯ ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Як отримати послуги з реабілітації?

МІНІСТЕРСТВО
СОЦІАЛЬНОЇ
ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ

Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення реабілітації дітей з інвалідністю, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.2019 № 309,¹⁴ визначає механізм використання коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою «Соціальний захист осіб з інвалідністю».

Схема реабілітації у сфері соціального захисту

Бюджетні кошти спрямовуються на відшкодування вартості реабілітаційних послуг для дітей реабілітаційним установам, що мають ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики.

Перелік реабілітаційних закладів оприлюднюється на офіційних вебсайтах Мінсоцполітики, Фонду, місцевих і регіональних органів.

¹⁴ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/309-2019-%D0%BF#Text>

Які документи потрібні для отримання послуги з реабілітації?

Для забезпечення дитини реабілітаційними послугами один із батьків дитини чи її законний представник разом із заявою подає (з пред'явленням оригіналів) копії таких документів:

- ✓ паспорта громадянина України або іншого документа, що посвідчує особу одного з батьків дитини, супроводжуючої особи або її законного представника;
- ✓ свідоцтва про народження дитини або паспорта громадянина України, що посвідчує особу дитини;
- ✓ індивідуальної програми реабілітації, що видана лікарсько-консультативною комісією лікувально-профілактичного закладу;
- ✓ виписки з медичної карти амбулаторного (стаціонарного) хворого за формою, затвердженою МОЗ;
- ✓ документа, який підтверджує статус дитини-сироти / дитини, позбавленої батьківського піклування (для дитини-сироти / дитини, позбавленої батьківського піклування);
- ✓ одного з передбачених Податковим кодексом України документів із даними про реєстраційний номер облікової картки платника податків дитини, одного з її батьків (законного представника), супроводжуючої особи (не подається фізичними особами, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків, офіційно повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають про це відмітку в паспорті громадянина України).

Вартість реабілітаційних послуг для кожної дитини визначається реабілітаційним закладом відповідно до індивідуальної програми реабілітації.

Реабілітаційні послуги можуть надаватися у стаціонарі та амбулаторно.

Гранична вартість реабілітаційних послуг на рік для однієї дитини, яка відповідно до індивідуальної програми реабілітації за більшістю основних категорій життєдіяльності має обмеження I та II ступеня, не може перевищувати 16 тис. гривень, III ступеня – 25 тис. гривень.

Гранична вартість реабілітаційних послуг на рік для однієї дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, яка відповідно до індивідуальної програми реабілітації за більшістю основних категорій життєдіяльності має обмеження I, II, III ступеня, збільшується на 50 відсотків для кожного ступеня.

Реабілітаційними послугами в межах їх граничної вартості одна дитина може бути забезпечена декілька разів протягом бюджетного року.

ДОПОМІЖНІ ЗАСОБИ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Як отримати допоміжні засоби?

МІНІСТЕРСТВО
СОЦІАЛЬНОЇ
ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ

Відповідно до **Порядку забезпечення осіб з обмеженнями повсякденного функціонування медичними виробами, в тому числі допоміжними засобами реабілітації**, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2022 № 1462, здійснюється забезпечення медичними виробами, в тому числі допоміжними засобами реабілітації, осіб з обмеженнями повсякденного функціонування, які отримують реабілітаційну допомогу у сфері охорони здоров'я, упродовж усіх реабілітаційних періодів.

ПРОТЕЗУВАННЯ В РЕАБІЛІТАЦІЙНОМУ ЗАКЛАДІ

- ✓ **Реабілітаційний заклад або заклад охорони здоров'я, який надає реабілітаційну допомогу за пакетами НСЗУ, може сам протезувати пацієнта, а може залучати інших суб'єктів, що займаються протезуванням.**

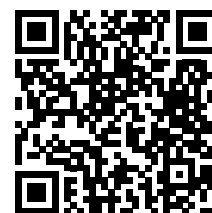
Право вибору суб'єкта, який здійснює протезування та безпосередньо протезиста-ортезиста, належить пацієнту. Такий протезист-ортезист включається до складу реабілітаційної команди.

Лікар фізичної та реабілітаційної медицини зобов'язаний надати пацієнтові інформацію про всіх виробників допоміжних засобів реабілітації чи протезистів-ортезистів, які здійснюють відповідну діяльність.

ПОСЛУГИ ПРОТЕЗИСТА-ОРТЕЗИСТА ДЛЯ ПАЦІЄНТА НАДАЮТЬСЯ БЕЗКОШТОВНО!

Реабілітаційний заклад або заклад охорони здоров'я зобов'язані надати протезисту-ортезисту облаштоване приміщення для реабілітаційних сесій з пацієнтом (огляд культу, зняття замірів, підбір допоміжних засобів реабілітації, навчання користуванню тощо) безкоштовно.

Порядок забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані такі засоби та їх перелік затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.2012 № 321.¹⁵

¹⁵ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/321-2012-%D0%BF#Text>

МЕДИЧНІ ВИРОБИ ТА ІНШІ ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Як отримати медичні вироби?

Відповідно до **Порядку забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, інших окремих категорій населення медичними виробами й іншими засобами**, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.12.2009 № 1301,¹⁶ забезпечуються особи з інвалідністю, діти з інвалідністю та визначені категорії осіб через структурні підрозділи з питань охорони здоров'я обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій, Ради міністрів Автономної Республіки Крим:

- ✓ медичними виробами та іншими засобами, якими забезпечуються особи з інвалідністю, діти з інвалідністю та визначені категорії осіб у закладах охорони здоров'я для використання в амбулаторних умовах;
- ✓ медичними виробами та іншими засобами, якими забезпечуються особи з інвалідністю, діти з інвалідністю та визначені категорії осіб у закладах охорони здоров'я для лікування в стаціонарних умовах.

МІНІСТЕРСТВО
СОЦІАЛЬНОЇ
ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ

¹⁶ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1301-2009-%D0%BF#Text>

Забезпечення осіб з інвалідністю медичними виробами здійснюється на підставі індивідуальної програми реабілітації або рекомендацій (які є частиною індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю) у зв'язку з прийнятим рішенням експертною командою з оцінювання повсякденного функціонування особи, або висновком лікарсько-консультативної комісії (далі – ЛКК) щодо забезпечення медичними виробами (для осіб з інвалідністю, група інвалідності яких встановлена до 1 січня 2007 р., – безстроково або строк дії якої не закінчився), визначених категорій осіб – на підставі висновку ЛКК або військово-лікарської (лікарсько-експертної), медичної (військово-лікарської) комісії (далі – ВЛК), лікарсько-експертної комісії (далі – ЛЕК) за рахунок та в межах коштів державного (у тому числі в рамках державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення) та місцевих бюджетів, передбачених на зазначену мету, та інших не заборонених джерел фінансування.

Тип (вид) медичного виробу або необхідність його заміни визначає лікуючий лікар, після чого (за медичними показаннями) особа з інвалідністю направляється на оцінювання повсякденного функціонування особи з метою оновлення рекомендацій у зв'язку з прийнятим рішенням експертної команди з оцінювання повсякденного функціонування особи (які є частиною індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю), дитина з інвалідністю направляється на ЛКК для внесення даних до індивідуальної програми реабілітації. Зазначені категорії осіб подають висновки на ВЛК, ЛЕК або ЛКК для отримання висновку за формою, затвердженою МОЗ.

Для взяття на облік до структурних підрозділів з питань охорони здоров'я необхідно подати в паперовій або електронній формі заяву про взяття на облік за формою, затвердженою МОЗ, разом з такими документами:

- 1)** копією паспорта громадянина України, тимчасовим посвідченням громадянина України, посвідкою на постійне проживання, посвідкою на тимчасове проживання, посвідченням біженця, посвідченням особи, яка потребує додаткового захисту, або свідоцтвом про народження (для дітей віком до 14 років);
- 2)** витягом з рішення експертної команди з оцінювання повсякденного функціонування особи та рекомендаціями (які є частиною індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю) у зв'язку з прийнятим рішенням експертною командою з оцінювання повсякденного функціонування особи або довідкою МСЕК про встановлення інвалідності (для дітей з інвалідністю – висновок ЛКК) у разі, коли особа вперше звертається до структурних підрозділів з питань охорони здоров'я або коли змінюється група і причина настання інвалідності;
- 3)** індивідуальною програмою реабілітації (для осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю) або висновком ЛКК щодо забезпечення медичними виробами (для осіб з інвалідністю, група інвалідності яких встановлена до 1 січня 2007 р., – безстроково або строк дії якої не закінчився), для визначених категорій осіб – висновком ВЛК чи ЛКК;
- 4)** посвідченням про взяття на облік бездомної особи (для бездомних осіб);
- 5)** документом, що засвідчує реєстрацію в Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків, в якому зазначено реєстраційний номер облікової картки платника податків, або копією сторінки паспорта громадянина України з відміткою про наявність права здійснювати будь-які платежі за серією та номером паспорта громадянина України (для осіб, які через релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідному органу державної податкової служби і мають відмітку в паспорті громадянина України);
- 6)** довідкою про реєстрацію місця проживання для дітей з інвалідністю віком до 14 років та інших осіб, у разі подання паспорта у формі картки (крім бездомних осіб).

Законні представники осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю чи визначених категорій осіб та керівник закладу (установи), також подають документи, що підтверджують особу та повноваження як законного представника або керівника закладу (установи).

ЯК ЗНАЙТИ ЗАКЛАДИ ТА ЛІКАРІВ, ЩО НАДАЮТЬ БЕЗОПЛАТНУ РЕАБІЛІТАЦІЮ?

НАЦІОНАЛЬНА
СЛУЖБА
ЗДОРОВ'Я
УКРАЇНИ

Для пошуку медичних закладів і лікарів із надання реабілітаційної допомоги слід зайти на сайт Національної служби здоров'я України (НСЗУ) (<https://nszu.gov.ua/>).

Пошук медичних закладів і лікарів з надання паліативної допомоги можна здійснювати через контакт-центр Національної служби здоров'я України за телефоном: **16 – 77** або через контакт-центр Міністерства охорони здоров'я України за телефоном: **0 800 602 019**.

ПЕРЕЛІК РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ УСТАНОВ
ОПРИЛЮДНЮЄТЬСЯ НА ОФІЦІЙНИХ
ВЕБСАЙТАХ МІНСОЦПОЛІТИКИ, ФОНДУ,
МІСЦЕВИХ І РЕГІОНАЛЬНИХ ОРГАНІВ

Національна Асамблея людей з інвалідністю України

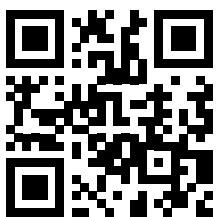
Всеукраїнське
громадське
об'єднання

Національна Асамблея людей з інвалідністю України (НАІУ) заснована в 2001 році й об'єднує понад 100 організацій, які створені людьми з інвалідністю і працюють в різних областях України, відстоюючи права осіб з різними порушеннями.

Із початку війни організації, члени НАІУ, 60 % своєї діяльності зосередили на гуманітарній допомозі людям з інвалідністю та особам похилого віку по всій країні, правовій та психологічній допомозі, соціальній реабілітації, підтримці прихистків, створених на базі організацій людей з інвалідністю, закладів охорони здоров'я, соціального захисту, освіти в громадах та ін.

НАІУ адвокатує права цивільних, які постраждали внаслідок війни, ветеранів / ветеранок з інвалідністю, осіб, які повернулися з полону, сім'ї з дітьми й молоддю з інвалідністю, жінок та чоловіків з інвалідністю, осіб похилого віку. Важливими складовими цієї діяльності є включення питань інвалідності в гуманітарне реагування та відновлення.

НАІУ працює над розширенням можливостей і прав жінок та чоловіків з інвалідністю, дітей та молоді з інвалідністю, осіб похилого віку, прагне якомога активніше залучати їх до суспільства через активну участь у розробці, реалізації політики, яка відповідає принципам Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю.

Контакти для зв'язку:

Сайт: www.naiu.org.ua

Електронна пошта: office-naiu@ukr.net

Телефон: **+38044 279 6182**

2025

**РЕАБІЛІТАЦІЯ:
ПРАВА ТА ГАРАНТІЇ,
ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ**

